

Codul penal

Codul de procedură penală

Legile de executare

Decizii ale Curții Constituționale • Recursuri în interesul legii
• Hotărâri prealabile • Legislație conexă • Index alfabetic

Ediție actualizată la
1 septembrie 2024

Cuprins general

CODUL PENAL _____	1
<i>Index</i> _____	206
Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (<i>extras</i>) _____	216
CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ _____	223
<i>Index</i> _____	558
Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (<i>extras</i>) _____	573
Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal _____	583
Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal _____	667

Titlul VII. Cauzele care înlătură răspunderea penală

Legislație conexă: art. 67 alin. (2²) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006).

Art. 152. Efectele amnistiei. (1) Amnistia înlătură răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită. Dacă intervine după condamnare, ea înlătură și executarea pedepsei pronunțate, precum și celelalte consecințe ale condamnării. Amenda încasată anterior amnistiei nu se restituie.

(2) Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate. [*R.A.: art. 119 CP 1969*]

Legislație conexă: art. 73 alin. (3) lit. i) C. Rom.

Art. 153. Prescripția răspunderii penale. (1) Prescripția înlătură răspunderea penală.

(2)^[1] Prescripția nu înlătură răspunderea penală în cazul:

a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise;

b) infracțiunilor prevăzute la art. 188 și 189 și al infracțiunilor intenționate urmate de moartea victimei;

c)^[2] infracțiunilor prevăzute la art. 209-211, 213, 218, 218¹, 219, 219¹ și 282.

(3)^[3] Prescripția nu înlătură răspunderea penală nici în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (2) lit. b) pentru care nu s-a împlinit termenul de prescripție, generală sau specială, la data intrării în vigoare a acestei dispoziții. [*R.A.: art. 121 CP 1969*]

Legislație conexă: ► Convenția asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor contra umanității, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 26 noiembrie 1968, ratificată prin Decretul nr. 547/1969 (B. Of. nr. 83 din 30 iulie 1969); ► Convenția europeană din 25 ianuarie 1974 privind imprescriptibilitatea crimelor împotriva umanității și a crimelor de război, ratificată prin O.G. nr. 91/1999 (M. Of. nr. 425 din 31 august 1999).

Art. 154. Termenele de prescripție a răspunderii penale. (1) Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

a) 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;

b) 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;

c) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;

^[1] Alin. (2) al art. 153 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. II pct. 1 din Legea nr. 27/2012.

^[2] Lit. c) de la alin. (2) al art. 153 a fost introdusă prin art. I pct. 1 din Legea nr. 217/2020 și este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 1 din Legea nr. 217/2023.

^[3] Alin. (3) al art. 153 a fost introdus prin art. II pct. 2 din Legea nr. 27/2012.

d) 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;

e) 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.

(2) Termenele prevăzute în prezentul articol încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii. În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii, în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.

(3) În cazul infracțiunilor progresive, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

(4)^[1] În cazul infracțiunilor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile și al infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, altele decât cele prevăzute la art. 153 alin. (2) lit. c), precum și al infracțiunii de pornografie infantilă, săvârșite față de un minor, termenul de prescripție începe să curgă de la data la care acesta a devenit major. Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripție începe să curgă de la data decesului. [R.A.: art. 122 alin. (1) și (2) CP 1969]

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 5/2019 (M. Of. nr. 334 din 2 mai 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în interpretarea și aplicarea art. 174, cu referire la art. 154 alin. (2) teza I din Codul penal, a stabilit:

„Prin data săvârșirii infracțiunii și, implicit, data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale în cazul infracțiunilor simple a căror latură obiectivă implică producerea unei pagube ori realizarea unui folos necuvenit pe o perioadă de timp se înțelege momentul apariției primei pagube ori al obținerii primului folos necuvenit”.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 58/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *infra*, la art. 199.

Art. 155. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale. (1)^[2] Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.

(2) După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

(3) Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

(4)^[3] Termenele prevăzute la art. 154, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.

^[1] Alin. (4) al art. 154 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. unic pct. 2 din Legea nr. 186/2021.

^[2] Alin. (1) al art. 155 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. unic din O.U.G. nr. 71/2022. Menționăm că textul a fost declarat neconstituțional prin Deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 (M. Of. nr. 518 din 25 iunie 2018) și nr. 358/2022 (M. Of. nr. 565 din 9 iunie 2022).

^[3] Alin. (4) al art. 155 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 245 pct. 18 din Legea nr. 187/2012.

(5) Admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal face să curgă un nou termen de prescripție a răspunderii penale. [**R.A.:** art. 123 și art. 124 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. Prin Decizia nr. 67/2022 (M. Of. nr. 1141 din 28 noiembrie 2022), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizările formulate de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, respectiv Curtea de Apel Brașov, Secția penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept: „Dacă normele care reglementează efectul întreruptiv de prescripție al actelor de procedură sunt norme de drept substanțial susceptibile de a fi aplicate ca lege penală mai favorabilă sau norme de drept procesual supuse principiului *tempus regit actum*” și „Dacă, în aplicarea dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost interpretate prin Decizia nr. 10/2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele Deciziilor Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022, poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii”, și a stabilit:

„1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului *mitior lex* prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată, și art. 5 din Codul penal.

2. Instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele Deciziilor Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii”.

2. Prin Decizia nr. 37/2024 (M. Of. nr. 697 din 18 iulie 2024), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Instanțele de judecată sunt obligate să lase neaplicată dezlegarea chestiunii de drept privitoare la aplicarea principiului *mitior lex* în materia întreruperii cursului prescripției, dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în limitele rezultate din Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată la 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU?”, și a stabilit:

„1. Instanțele de judecată nu pot lăsa neaplicată dezlegarea chestiunii de drept privitoare la aplicarea principiului *mitior lex* în materia întreruperii cursului prescripției răspunderii penale, dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în limitele rezultate din Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată la 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU (limite prevăzute în dispozitivul hotărârii la pct. 1 teza a II-a).

2. Dezlegarea dată prin Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală se va aplica, în condițiile stabilite de aceasta, și actelor de procedură efectuate înainte de 25 iunie 2018, data publicării Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale”.

Art. 156. Suspendarea cursului prescripției răspunderii penale. (1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale este suspendat pe timpul cât o dispoziție

legală sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînălțurat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

(2) Prescripția își reia cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare. **[R.A.: art. 128 alin. (1) și (3) CP 1969]**

Notă. 1. Potrivit art. 43 alin. (8) din Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României (M. Of. nr. 212 din 16 martie 2020), „Pe durata stării de urgență, în cauzele în care nu se efectuează acte de urmărire penală sau procesul penal este suspendat potrivit prezentului decret, prescripția răspunderii penale se suspendă”.

Conform art. 64 alin. (13) din Decretul nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României (M. Of. nr. 311 din 14 aprilie 2020), „Pe durata stării de urgență, în cauzele în care nu se efectuează acte de urmărire penală sau procesul penal este suspendat potrivit prezentului decret, prescripția răspunderii penale se suspendă. Suspendarea operează de drept, fără a fi necesară emiterea unei ordonanțe sau a unei încheieri în acest scop”.

2. Potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 244 din 11 martie 2022), „Termenele de prescripție a răspunderii penale nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă se suspendă de la momentul intrării în vigoare a prezentei legi până în prima zi lucrătoare după expirarea perioadei prevăzute la art. 1 alin. (2) [60 de zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a Legii nr. 49/2022 (14 martie 2022) – n.r.]”.

3. Potrivit art. 2 alin. (13) din Legea nr. 173/2022 pentru adoptarea unor măsuri necesare punerii în aplicare a Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 și semnat de România la Strasbourg la 14 octombrie 2014 (M. Of. nr. 560 din 8 iunie 2022), „În cauzele penale, cursul termenului prescripției răspunderii penale este suspendat pe perioada suspendării judecării cauzei dispuse de Înalta Curte de Casație și Justiție în condițiile alin. (8)”. Conform alin. (8), „Înalta Curte de Casație și Justiție poate dispune suspendarea judecării cauzei până la comunicarea de către Agentul guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avizului consultativ emis de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, tradus în limba română. Asupra suspendării, instanța se pronunță prin încheiere motivată, după dezbateri contradictorii”.

Art. 157. Lipsa plângerii prealabile. (1) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile de către persoana vătămată, lipsa acestei plângeri înlătură răspunderea penală.

(2) Fapta care a adus o vătămare mai multor persoane atrage răspunderea penală, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai de către una dintre ele.

(3) Fapta atrage răspunderea penală a tuturor persoanelor fizice sau juridice care au participat la săvârșirea acesteia, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai cu privire la una dintre acestea.

(4) În cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă sau o persoană juridică ce este reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu.

(5) Dacă persoana vătămată a decedat sau în cazul persoanei juridice aceasta a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu. **[R.A.: art. 131 alin. (1) și (3)-(5) CP 1969]**

Legislație conexă: art. 69 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006).

Art. 158. Retragera plângerii prealabile. (1) Retragera plângerii prealabile poate interveni până la pronunțarea unei hotărâri definitive, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile.

(2) Retragera plângerii prealabile înlătură răspunderea penală a persoanei cu privire la care plângerea a fost retrasă.

(3) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, retragera plângerii prealabile se face numai de reprezentanții lor legali. În cazul persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă, retragera se face cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

(4) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragera plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror. *[R.A.: art. 131 alin. (2) CP 1969]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 30/2024 (M. Of. nr. 585 din 25 iunie 2024), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Dacă în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală mai poate fi pusă în mișcare din oficiu?” și a stabilit:

„În cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa încât retragera plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) din Codul penal”.

Art. 159. Împăcarea. (1) Împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

(3) Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.

(4) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, împăcarea se face numai de reprezentanții lor legali, iar persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă se pot împăca cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

(5) În cazul persoanei juridice, împăcarea se realizează de reprezentantul său legal sau convențional ori de către persoana desemnată în locul acestuia. Împăcarea intervenită între persoana juridică ce a săvârșit infracțiunea și persoana vătămată nu produce efecte față de persoanele fizice care au participat la comiterea aceleiași fapte.

(6) În cazul în care infracțiunea este săvârșită de reprezentantul persoanei juridice vătămate, dispozițiile art. 158 alin. (4) se aplică în mod corespunzător. *[R.A.: art. 132 CP 1969]*

Constituționalitate. 1. Prin Decizia nr. 508/2014 (M. Of. nr. 843 din 19 noiembrie 2014), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **dispozițiile art. 159 alin. (3) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009**

privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.

2. Prin Decizia nr. 222/2023 (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2023), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **soluția legislativă cuprinsă în art. 159 alin. (3) teza finală din Codul penal, care privește sintagma „și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței”, este constituțională numai în măsura în care nu se aplică în ipoteza schimbării încadrării juridice a faptei, ulterior citirii actului de sesizare a instanței, într-o infracțiune pentru care legea a prevăzut în mod expres că este posibilă împăcarea.**

Titlul VIII. Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei

Art. 160. Efectele grațierii. (1) Grațierea are ca efect înlăturarea, în totul sau în parte, a executării pedepsei ori comutarea acesteia în alta mai ușoară.

(2) Grațierea nu are efecte asupra pedepselor complementare și măsurilor educative neprivative de libertate, în afară de cazul când se dispune altfel prin actul de grațiere.

(3) Grațierea nu are efect asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate.

(4) Grațierea nu are efecte asupra pedepselor a căror executare este suspendată sub supraveghere, în afară de cazul în care se dispune altfel prin actul de grațiere. *[R.A.: art. 120 CP 1969]*

Legislație conexă: ► art. 73 alin. (3) lit. i) și art. 94 lit. d) C. Rom.; ► Legea nr. 546/2002 privind grațierea și procedura acordării grațierii, republicată (M. Of. nr. 287 din 18 aprilie 2014).

Art. 161. Prescripția executării pedepsei. (1) Prescripția înlătură executarea pedepsei principale.

(2)^[1] Prescripția nu înlătură executarea pedepselor principale în cazul:

a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise;

b) infracțiunilor prevăzute la art. 188 și 189 și al infracțiunilor intenționate urmate de moartea victimei.

(3)^[2] Prescripția nu înlătură executarea pedepselor principale nici în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (2) lit. b) pentru care, la data intrării în vigoare a acestei dispoziții, nu s-a împlinit termenul de prescripție a executării. *[R.A.: art. 125 CP 1969]*

Legislație conexă: ► Convenția asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor contra umanității, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 26 noiembrie 1968, ratificată prin Decretul nr. 547/1969 (B. Of. nr. 83 din 30 iulie 1969); ► Convenția europeană din 25 ianuarie 1974 privind imprescriptibilitatea crimelor împotriva umanității și a crimelor de război, ratificată prin O.G. nr. 91/1999 (M. Of. nr. 425 din 31 august 1999).

Art. 162. Termenele de prescripție a executării pedepsei. (1) Termenele de prescripție a executării pedepsei pentru persoana fizică sunt:

a) 20 de ani, când pedeapsa care urmează a fi executată este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 15 ani;

b) 5 ani, plus durata pedepsei ce urmează a fi executată, dar nu mai mult de 15 ani, în cazul celorlalte pedepse cu închisoarea;

c) 3 ani, în cazul când pedeapsa este amenda.

(2) Termenele prevăzute în alin. (1) se socotesc de la data când hotărârea de condamnare a rămas definitivă.

^[1] Alin. (2) al art. 161 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. II pct. 3 din Legea nr. 27/2012.

^[2] Alin. (3) al art. 161 a fost introdus prin art. II pct. 4 din Legea nr. 27/2012.

(3) În cazul revocării sau anulării amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere ori liberării condiționate, termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare sau anulare a rămas definitivă.

(4) În cazul revocării liberării condiționate, în condițiile art. 104 alin. (1), termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare a rămas definitivă și se calculează în raport cu restul de pedeapsă neexecutat.

(5) În cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii, termenul de prescripție curge de la data când hotărârea de înlocuire a rămas definitivă și se calculează în raport cu durata pedepsei închisorii.

(6) Pedepsele complementare aplicate persoanei fizice și măsurile de siguranță nu se prescriu.

(7) Prin *pedeapsa ce se execută* se înțelege pedeapsa stabilită de instanță, ținându-se cont de cauzele ulterioare de modificare a acesteia. **[R.A.: art. 126 alin. (1) și (2)-(5) și art. 130 CP 1969]**

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 8/2023 (M. Of. nr. 702 din 1 august 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și a stabilit:

„1. În aplicarea și interpretarea unitară a art. 301 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, temeiul juridic al calculului termenului de prescripție a executării în cazul sancțiunilor pecuniare reprezentând amenzi penale sau administrative aplicate de autoritățile din statele membre ale Uniunii Europene și recunoscute prin hotărâre judecătorească de către instanțele române este fie dispoziția din Codul penal, fie dispoziția din Codul de procedură fiscală, în funcție de natura sancțiunii;

2. data în raport cu care începe să curgă termenul de prescripție a executării în cazul sancțiunilor pecuniare aplicate de autoritățile din statele membre ale Uniunii Europene și recunoscute prin hotărâre judecătorească de către autoritățile române este data rămânerii definitive a hotărârii pronunțate de autoritățile din statele membre prin care s-a aplicat sancțiunea pecuniară”.

Art. 163. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei. (1) Cursul termenului de prescripție a executării pedepsei se întrerupe prin începerea executării pedepsei. Sustragerea de la executare, după începerea executării pedepsei, face să curgă un nou termen de prescripție de la data sustragerii.

(2) Cursul termenului de prescripție a executării se întrerupe și prin săvârșirea din nou a unei infracțiuni.

(3) Cursul termenului de prescripție a executării pedepsei amenzii se întrerupe și prin înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității. **[R.A.: art. 127 CP 1969]**

Art. 164. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei. (1) Cursul termenului prescripției executării pedepsei este suspendat în cazurile și condițiile prevăzute în Codul de procedură penală.

(2) Prescripția își reia cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare. **[R.A.: art. 128 alin. (2) și (3) CP 1969]**

Titlul III. Judecata

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 349.^[1] Rolul instanței de judecată. (1) Instanța de judecată soluționează cauza dedusă judecării cu garantarea respectării drepturilor subiecților procesuali și asigurarea administrării probelor pentru lămurirea completă a împrejurărilor cauzei în scopul aflării adevărului, cu respectarea deplină a legii.

(2) Instanța poate soluționa cauza numai pe baza probelor administrate în faza urmăririi penale, dacă inculpatul solicită aceasta și recunoaște în totalitate faptele reținute în sarcina sa și dacă instanța apreciază că probele sunt suficiente pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei, cu excepția cazului în care acțiunea penală vizează o infracțiune care se pedepsește cu detențiune pe viață. *[R.A.: art. 287 CPP 1968]*

Art. 350. Locul unde se desfășoară judecata. (1) Judecata se desfășoară la sediul instanței.

(2) Pentru motive temeinice, instanța poate dispune ca judecata să se desfășoare în alt loc. *[R.A.: art. 288 CPP 1968]*

Art. 351. Oralitatea, nemijlocirea și contradictorialitatea. (1) Judecata cauzei se face în fața instanței constituite potrivit legii și se desfășoară în ședință, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

(2)^[2] Instanța este obligată să pună în discuție cererile procurorului, ale părților sau ale celorlalți subiecți procesuali și excepțiile ridicate de aceștia sau din oficiu și să se pronunțe asupra lor prin încheiere motivată.

(3) Instanța se pronunță prin încheiere motivată și asupra tuturor măsurilor luate în cursul judecării. *[R.A.: art. 289 și art. 302 CPP 1968]*

Legislație conexă: ► art. 6 parag. 1 teza I CEDO; ► art. 47 teza a II-a prima parte CDFUE.

Art. 352. Publicitatea ședinței de judecată. (1) Ședința de judecată este publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Ședința desfășurată în camera de consiliu nu este publică.

(2) Nu pot asista la ședința de judecată minorii sub 18 ani, cu excepția situației în care aceștia au calitatea de părți sau martori, precum și persoanele înarmate, cu excepția personalului care asigură paza și ordinea.

(3) Dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, intereselor minorilor sau ale justiției, instanța, la cererea procurorului, a părților ori din oficiu, poate declara ședință nepublică pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a judecării cauzei.

(3)^[3] Din oficiu sau la solicitarea expresă a persoanei vătămate sau a procurorului, ședința de judecată este declarată nepublică pentru tot cursul său dacă persoana

^[1] Art. 349 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 225 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (2) al art. 351 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 226 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (3)¹ și (3)² ale art. 352 au fost introduse prin art. 11 pct. 6 din Legea nr. 217/2023.

vătămată este minoră și este victima uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 197, 199, 209-216¹, 218, 218¹, 219, 219¹, 221, 222, 223 și 374 din Codul penal.

(3²) La solicitarea expresă a persoanei vătămate sau a procurorului, ședința de judecată este declarată nepublică pentru tot cursul său dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane.

(4) Instanța poate de asemenea să declare ședință nepublică la cererea unui martor, dacă prin audierea sa în ședință publică s-ar aduce atingere siguranței ori demnității sau vieții intime a acestuia sau a membrilor familiei sale, ori la cererea procurorului, a persoanei vătămate sau a părților, în cazul în care o audiere în public ar pune în pericol confidențialitatea unor informații.

(5) Declararea ședinței nepublice se face în ședință publică, după ascultarea părților prezente, a persoanei vătămate și a procurorului. Dispoziția instanței este executorie.

(6) În timpul cât ședința este nepublică, nu sunt admise în sala de ședință decât părțile, persoana vătămată, reprezentanții acestora, avocații și celelalte persoane a căror prezență este autorizată de instanță.

(7)^[1] Părțile, persoana vătămată, reprezentanții acestora, avocații și experții desemnați în cauză au dreptul de a lua cunoștință de actele și conținutul dosarului.

(8) Președintele completului are îndatorirea de a aduce la cunoștința persoanelor ce participă la judecata desfășurată în ședință nepublică obligația de a păstra confidențialitatea informațiilor obținute pe parcursul procesului.

(9) Pe durata judecării, instanța poate interzice publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură a dezvălui identitatea persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente sau a martorilor, în condițiile prevăzute la alin. (3) sau (4).

(10)^[2] Informațiile de interes public din dosar se comunică în condițiile legii.

(11)-(12)^[3] *Abrogate. [R.A.: art. 290 CPP 1968]*

Legislație conexă: ► art. 127 C. Rom.; ► art. 6 parag. 1 CEDO; ► art. 47 teza a II-a prima parte CDFUE; ► art. 24 și art. 25 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane (M. Of. nr. 783 din 11 decembrie 2001).

Art. 353. Citarea la judecată^[4]. (1) Judecata poate avea loc numai dacă persoana vătămată și părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită. Inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente și, după caz, reprezentanții legali ai acestora se citează

^[1] Alin. (7) și (8) ale art. 352 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 227 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (10) al art. 352 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 227 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (11) și (12) ale art. 352 au fost abrogate prin art. 1 pct. 41 din Legea nr. 201/2023. Menționăm că, prin Decizia nr. 21/2018 (M. Of. nr. 175 din 23 februarie 2018), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „instanța solicită” cu raportare la sintagma „permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului” din cuprinsul dispozițiilor art. 352 alin. (11) CPP, respectiv sintagma „autoritatea emitentă” din cuprinsul dispozițiilor art. 352 alin. (12) CPP sunt neconstituționale.

^[4] Denumirea marginală și alin. (1) și (2) ale art. 353 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 102 pct. 228 din Legea nr. 255/2013.

din oficiu de către instanță. Instanța poate dispune citarea altor subiecți procesuali atunci când prezența acestora este necesară pentru soluționarea cauzei. Înfațișarea persoanei vătămate sau a părții în instanță, în persoană sau prin reprezentant ori avocat ales sau avocat din oficiu, dacă acesta din urmă a luat legătura cu persoana reprezentată, acoperă orice nelegalitate survenită în procedura de citare.

(2) Partea sau alt subiect procesual prezent personal, prin reprezentant sau prin apărător ales la un termen, precum și acela căruia, personal, prin reprezentant sau apărător ales ori prin funcționarul sau persoana însărcinată cu primirea corespondenței, i s-a înmânat în mod legal citația pentru un termen de judecată nu mai sunt citați pentru termenele ulterioare, chiar dacă ar lipsi la vreunul dintre aceste termene, cu excepția situațiilor în care prezența acestora este obligatorie. Militarii și deținuții sunt citați din oficiu la fiecare termen.

(3) Pentru primul termen de judecată, persoana vătămată se citează cu mențiunea că se poate constitui parte civilă până la începerea cercetării judecătorești.

(4) Neprezentarea persoanei vătămate și a părților citate nu împiedică judecarea cauzei. Când instanța consideră că este necesară prezența uneia dintre părțile lipsă, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia, amânând în acest scop judecata.

(5)^[1] *Abrogat.*

(6) Pe tot parcursul judecății, persoana vătămată și părțile pot solicita, oral sau în scris, ca judecata să se desfășoare în lipsă, în acest caz nemaifiind citate pentru termenele următoare.

(7)^[2] Când judecata se amână, părțile și celelalte persoane care participă la proces iau cunoștință de noul termen de judecată.

(8) La cererea persoanelor care iau termenul în cunoștință, instanța le înmânează citații, spre a le servi drept justificare la locul de muncă, în vederea prezentării la noul termen.

(9) Participarea procurorului la judecata cauzei este obligatorie.

(10)^[3] Completul investit cu judecarea unei cauze penale poate, din oficiu sau la cererea părților ori a persoanei vătămate, să preschimbe primul termen sau termenul luat în cunoștință, cu respectarea principiului continuității completului, în situația în care din motive obiective instanța nu își poate desfășura activitatea de judecată la termenul fixat ori în vederea soluționării cu celeritate a cauzei. Preschimbarea termenului se dispune prin rezoluția judecătorului în camera de consiliu și fără citarea părților. Părțile vor fi citate de îndată pentru noul termen fixat. *[R.A.: art. 291 CPP 1968]*

Legislație conexă: art. 50 alin. (1) lit. c) și art. 126 alin. (3) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecatori a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 3243/2022 (M. Of. nr. 1254 și nr. 1254 bis din 27 decembrie 2022).

Art. 354. Compunerea instanței. (1) Instanța judecă în complet de judecată, a cărui compunere este cea prevăzută de lege.

^[1] Alin. (5) al art. 353 a fost abrogat prin art. 102 pct. 229 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (7) al art. 353 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 230 din Legea nr. 255/2013.

^[3] Alin. (10) al art. 353 a fost introdus prin art. 102 pct. 231 din Legea nr. 255/2013.

(2) Completul de judecată trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Când acest lucru nu este posibil, completul se poate schimba până la începerea dezbaterilor.

(3) După începerea dezbaterilor, orice schimbare intervenită în componerea completului atrage reluarea dezbaterilor. *[R.A.: art. 292 CPP 1968]*

Art. 355. Judecata de urgență în cauzele cu arestați preventiv sau aflați în arest la domiciliu. (1) Dacă în cauză sunt inculpați arestați preventiv sau aflați în arest la domiciliu, judecata se face de urgență și cu precădere, termenele de judecată fiind, de regulă, de 7 zile.

(2) Pentru motive temeinic justificate, instanța poate acorda termene mai scurte sau mai lungi. *[R.A.: art. 293 CPP 1968]*

Art. 355¹.^[1] Judecata de urgență în cauzele cu persoane vătămate minore. Cauzele cu persoane vătămate minore, victime ale uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 197, 199, 209-216¹, 218, 218¹, 219, 219¹, 221, 222, 223 și 374 din Codul penal, se judecă de urgență și cu precădere, în condițiile art. 355.

Art. 356. Asigurarea apărării. (1) Persoana vătămată, inculpatul, celelalte părți și avocații acestora au dreptul să ia cunoștința de actele dosarului în tot cursul judecării.

(2) Când persoana vătămată sau una dintre părți se află în stare de deținere, președintele completului ia măsuri ca aceasta să își poată exercita dreptul prevăzut la alin. (1) și să poată lua contact cu avocatul său.

(3) În cursul judecării, persoana vătămată și părțile au dreptul la un singur termen pentru angajarea unui avocat și pentru pregătirea apărării.

(4)^[2] În situația în care persoana vătămată sau una dintre părți nu mai beneficiază de asistența juridică acordată de avocatul său ales, instanța poate acorda un alt termen pentru angajarea unui alt avocat și pregătirea apărării.

(5) În situațiile prevăzute la alin. (1)-(4), acordarea înlesnirilor necesare pregătirii apărării efective trebuie să fie conformă respectării termenului rezonabil al procesului penal. *[R.A.: art. 294 alin. (2) și (3) CPP 1968]*

Art. 357. Atribuțiile președintelui completului. (1) Președintele completului conduce ședința, îndeplinind toate îndatoririle prevăzute de lege, și decide asupra cererilor formulate de procuror, persoana vătămată și de părți, dacă rezolvarea acestora nu este dată în căderea completului.

(2) În cursul judecării, președintele, după consultarea celorlalți membri ai completului, poate respinge întrebările formulate de părți, persoana vătămată și de procuror, dacă acestea nu sunt concludente și utile soluționării cauzei.

(3) Dispozițiile președintelui completului sunt obligatorii pentru toate persoanele prezente în sala de ședință. *[R.A.: art. 296 CPP 1968]*

Art. 358. Strigarea cauzei și apelul celor citați. (1) Președintele completului anunță, potrivit ordinii de pe lista de ședință, cauza a cărei judecare este la rând, dispune a se face apelul părților și al celorlalte persoane citate și constată care

^[1] Art. 355¹ a fost introdus prin art. II pct. 7 din Legea nr. 217/2023.

^[2] Alin. (4) al art. 356 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 232 din Legea nr. 255/2013.

dintre ele s-au prezentat. În cazul participanților care lipsesc verifică dacă le-a fost înmănată citația în condițiile art. 260 și dacă și-au justificat în vreun fel absența.

(2) Părțile și persoana vătămată se pot prezenta și participa la judecată chiar dacă nu au fost citate sau nu au primit citația, președintele având îndatorirea să stabilească identitatea acestora. *[R.A.: art. 297 CPP 1968]*

Legislație conexă: art. 119 alin. (2)-(4) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 3243/2022 (M. Of. nr. 1254 și nr. 1254 bis din 27 decembrie 2022).

Art. 359. Asigurarea ordinii și solemnității ședinței. (1) Președintele veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, putând lua măsurile necesare în acest scop.

(2) Președintele poate limita accesul publicului la ședința de judecată, ținând seama de mărimea sălii de ședință.

(3) Părțile și persoanele care asistă sau participă la ședința de judecată sunt obligate să păstreze disciplina ședinței.

(4) Când o parte sau oricare altă persoană tulbură ședința ori nesocotește măsurile luate, președintele îi atrage atenția să respecte disciplina, iar în caz de repetare ori de abateri grave, dispune îndepărtarea ei din sală.

(5) Partea sau persoana îndepărtată este chemată în sală înainte de începerea dezbaterilor. Președintele îi aduce la cunoștință actele esențiale efectuate în lipsă și îi citește declarațiile celor audiați. Dacă partea sau persoana continuă să tulbure ședința, președintele poate dispune din nou îndepărtarea ei din sală, dezbaterile urmând a avea loc în lipsa acesteia.

(6) Dacă partea continuă să tulbure ședința și cu ocazia pronunțării hotărârii, președintele completului poate dispune îndepărtarea ei din sală, în acest caz hotărârea urmând a-i fi comunicată. *[R.A.: art. 298 CPP 1968]*

Art. 360. Constatarea infracțiunilor de audiență. (1) Dacă în cursul ședinței se săvârșește o faptă prevăzută de legea penală, președintele completului de judecată constată acea faptă și îl identifică pe făptuitor. Încheierea de ședință se trimite procurorului competent.

(2)^[1] În cazul în care procurorul participă la judecată, poate declara că începe urmărirea penală, pune în mișcare acțiunea penală și îl poate reține pe suspect sau pe inculpat. *[R.A.: art. 299 CPP 1968]*

Legislație conexă: art. 218 din Codul de procedură civilă, republicat (M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015).

Art. 361. Pregătirea ședinței de judecată. (1)^[2] *Abrogat.*

(2) Președintele completului de judecată are îndatorirea să ia din timp toate măsurile necesare pentru ca la termenul de judecată fixat judecarea cauzei să nu sufere amânare.

^[1] Alin. (2) al art. 360 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 233 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (1) al art. 361 a fost abrogat prin art. 102 pct. 234 din Legea nr. 255/2013.

(3) În acest scop, dosarele repartizate pe complete în mod aleatoriu vor fi preluate de președintele completului, care va lua măsurile necesare în scopul pregătirii judecății, astfel încât să se asigure soluționarea cu celeritate a cauzei.

(4) În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, președintele completului va lua măsuri pentru desemnarea avocatului din oficiu.

(5) În situația în care în aceeași cauză au calitatea de inculpat atât persoana juridică, cât și reprezentanții legali ai acesteia, președintele verifică dacă inculpatul persoană juridică și-a desemnat un reprezentant, iar în caz contrar, procedează la desemnarea unui reprezentant, din rândul practicienilor în insolvență.

(6) De asemenea, președintele verifică îndeplinirea dispozițiilor privind citarea și, după caz, procedează la completarea ori refacerea acestora.

(7) Președintele completului se îngrijește ca lista cauzelor fixate pentru judecată să fie întocmită și afișată la instanță, cu 24 de ore înaintea termenului de judecată.

(8) La întocmirea listei se ține seama de data intrării cauzelor la instanță, dându-se întâietate cauzelor în care sunt deținuți sau arestați la domiciliu și celor cu privire la care legea prevede că judecata se face de urgență. [R.A.: art. 294 alin. (1), art. 295 și art. 313 CPP 1968]

Art. 362.^[1] Măsurile preventive în cursul judecății. (1) În tot cursul judecății, până la pronunțarea hotărârii, instanța se pronunță, la cerere sau din oficiu, cu privire la luarea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive.

(2) În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, instanța este datoare să verifice, în tot cursul judecății, până la pronunțarea hotărârii, în ședință publică, legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 208. [R.A.: art. 300¹ și art. 300² CPP 1968]

Legislație conexă: art. 23 alin. (6) C. Rom.

Art. 363. Participarea procurorului la judecată. (1) Participarea procurorului la judecată este obligatorie.

(2) În cursul judecății, procurorul exercită rol activ, în vederea aflării adevărului și a respectării dispozițiilor legale.

(3) În cursul judecății, procurorul formulează cereri, ridică excepții și pune concluzii. Cererile și concluziile procurorului trebuie să fie motivate.

(4)^[2] Când apreciază că există vreuna dintre cauzele care împiedică exercitarea acțiunii penale, procurorul pune, după caz, concluzii de achitare sau de încetare a procesului penal. [R.A.: art. 301 alin. (1), art. 315 și art. 316 CPP 1968]

Legislație conexă: art. 71 și art. 72 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 1104 din 16 noiembrie 2022).

^[1] Art. 362 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 2 din Legea nr. 130/2021.

^[2] Alin. (4) al art. 363 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 235 din Legea nr. 255/2013.